

Rozšíření v ČR: Velmi často v termofytku, méně v mezofytku, v oreofytku pouze ojediněle, v planárním až submontánním stupni. Rozšířený výsadbami a zdomácnělý na celém území. — Mapy: AČSSR 1966: map. 23.1.

Celkové rozšíření: Původní ve stř. a v. části Severní Ameriky. Pěstovaný a zdomácnělý v mírném pásu celého světa. Do Evropy se dostal v r. 1601 (Francie). První údaje z Čech jsou z r. 1710.

V ý z n a m: Poskytuje dobré dřevo, využívá se jako medonosná dřevina. Význam má při ozeleňování chudých a suchých půd, ale intenzivně se šíří podzemními výběžky a působí destrukci přirozené vegetace. V různých kultivarech se pěstuje jako okrasná dřevina v parcích a zahradách.

2. *Robinia viscosa* VENT. — trnovník lepkavý

Robinia viscosa VENTENAT Descr. Pl. Jard. Cels t. 4, 1800. — Syn.: *Robinia glutinosa* SIMS Bot. Mag. 16: t. 560, 1801.

Opadavý, 3–12 m vys., slabě trnitý strom. Kulový kořen krátký, silný. Mladé větve huňatě chlupaté a žláznaté, lepkavé, později překryté červenohnědou vrstvou pryskyřice; trny tenké. Listy s 5–10 páry lístků; řapíky huňatě chlupaté a žláznaté, lepkavé; lístky vejčité, na vrcholu zaokrouhlené, s nasazeným hrotem, 10–40 mm dl., 8–20 mm šir., shora olýsalé až lysé, na spodní straně chlupaté, na svrchní straně tmavě zelené, na spodní nasivělé. Květenství krátké hrozny, přímo odstálé, 5–8 cm dl., s 6–15 (–18) květy; stopky květenství v mládí huňatě chlupaté a žláznaté, lepkavé. Květy nevonné; kalich 5–6 mm dl.; kališní cípy kratší než kališní trubka; koruna 20–25 mm dl., růžová nebo růžovofialová, pavéza uprostřed se světle zelenou skvrnou. Lusky v obrysu čárkovité, 70–80 mm dl., 10–12 mm šir., huňatě chlupaté a žláznaté. V–VI. Ff.

$2n = 20$ (extra fines)

13. *Wisteria* NUTT. — wistárie*)

Wisteria NUTTALL Gen. North. Amer. Pl. 2: 115, 1818, nom. cons. — Syn.: *Diplonyx* RAFIN. Fl. Ludov. 101, 1817, nom. rejic.

Lit.: SPRENGER C. (1911): Neue Mitteilungen über *Wisteria chinensis* DC. Mitt. Deutsch. Dendrol. Ges. 20: 237–240. — GUÉDÉS M. (1975): Carpel morphology in *Wisteria sinensis* homologues from teratology. Phytomorph. 25: 205–215.

Opadavé popínavé keře nebo liány. Listy lichozpeřené; lístky celokrajné. Květenství koncové, řídké, převislé hrozny. Kalich krátce zvonkovitý; koruna světle fialová, vz. bílá; tyčinek 10, 9 srostlých nitkami asi do 1/2 délky, jedna horní volná; semeník stopkatý, s mnoha vajíčky; čnělka zahnutá; blizna koncová, kulovitá. Plody pukavé lusky, na vrcholu náhle zúžené v krátký zobánek, na bázi klínovité. Semena zploštělá; hilum okrouhlé. — Asi 6 druhů rozšířených ve v. Asii (Čína, Japonsko) a v Severní Americe. Pěstují se po celém světě. — Entomogam.

*) Zpracovala A. Chrtková

Tab. 77: 1 *Robinia pseudacacia*, 1a — část větvičky s trny, 1b — plod. — 2 *R. hispida*. — 3 *Wisteria sinensis*.

Občas se pěstuje v parcích, zahradách a na ulicích jako okrasný strom. Původní v jv. části Severní Ameriky. V Evropě je znám od r. 1791, v Čechách od r. 1835.

3. *Robinia hispida* L. — trnovník srstnatý

Tab. 77/2

Robinia hispida LINNAEUS Mant. Pl. 1: 101, 1767.

Opadavý, slabě trnitý nebo netrnitý keř nebo malý strom, 0,7–1,0(–3,0) m vys. Kulový kořen krátký, silný. Mladé větve červeně štětinatě žláznaté, později červeně tečkované. Listy s 3–6 páry lístků; řapíky červeně štětinatě žláznaté; lístky obvejčité až téměř okrouhlé, na vrcholu zaokrouhlené, s nasazenou měkkou osinou, 20–35 (–55) mm dl., 15–30(–35) mm šir., na svrchní straně olýsalé nebo lysé, na spodní chlupaté. Květenství krátké, téměř kulovité, převislé hrozny s 3–6(–9) květy. Květy nevonné; kalich 5–6 mm dl.; kališní cípy o málo delší než kališní trubka; koruna 22–26 mm dl., růžová až červenofialová. Lusky v obrysu podlouhlé až čárkovité, 50–80 mm dl., ca 10 mm šir. V–VI. Ff.

$2n = 30$ (extra fines)

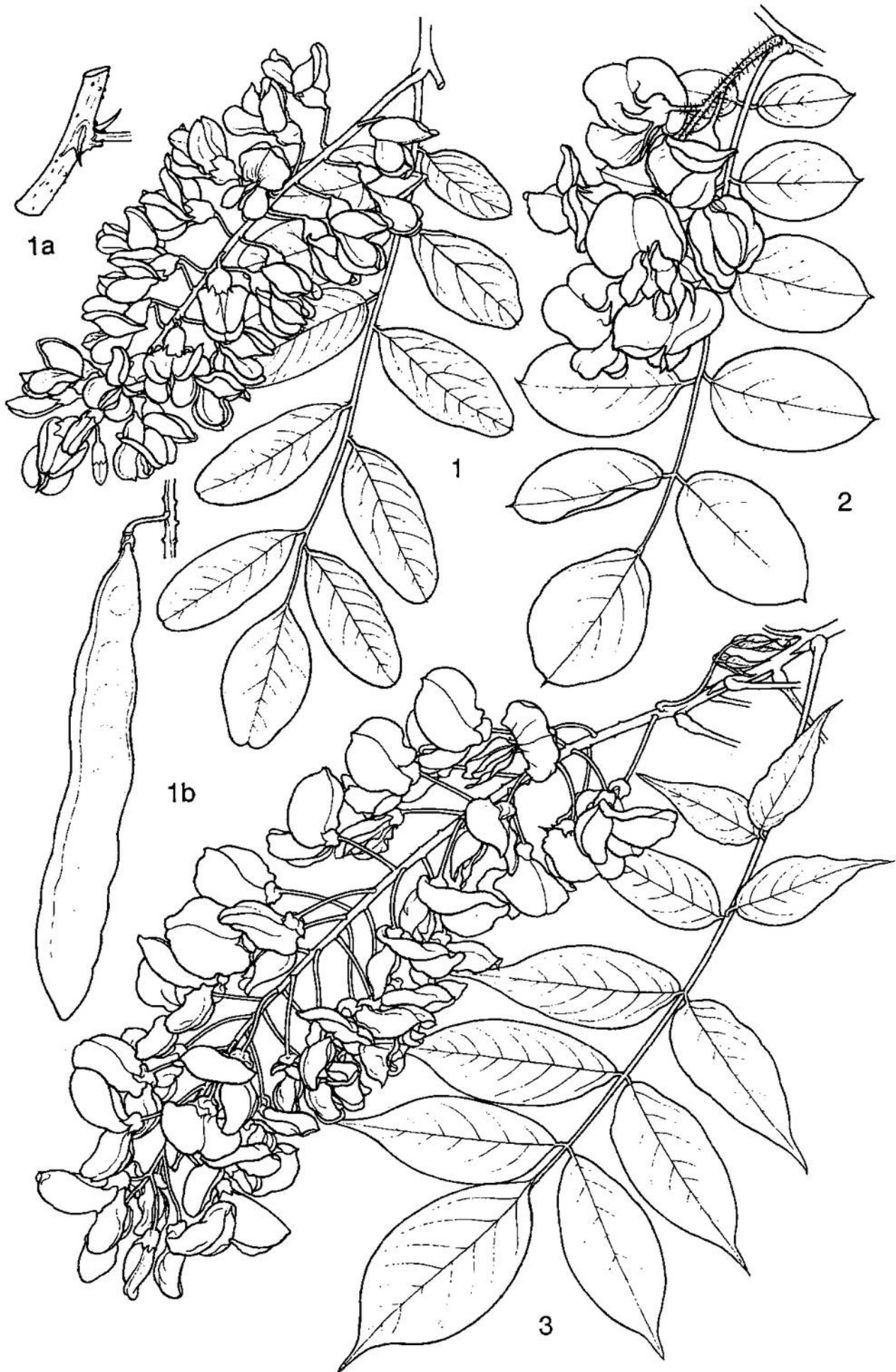
Vzácně se pěstuje v teplejších oblastech v parcích a v zahradách jako okrasná dřevina. Původní v jv. části Severní Ameriky. V Evropě je znám od r. 1743, v Čechách od r. 1865.

Poznámka: Velmi vzácně se v zahradách pěstuje *Robinia neomexicana* A. GRAY, význačná světle růžovými květy, větévkami jen v mládí chlupatými a žláznatými, nelepkavými. Původní v Severní Americe.

Kříženci

1 × 2. *Robinia pseudacacia* × *viscosa* = *Robinia* × *ambigua* POIRET in LAM. Encycl. Méth. Bot., Suppl. 4: 690, 1817.

Vyznačuje se bledě růžovými květy a větévkami v mládí roztr. žláznatými. Vzácně pěstován v parcích a zahradách.

**1. *Wisteria sinensis* (SIMS) SWEET — wistárie
čínská Tab. 77/3**

Wisteria sinensis (SIMS) SWEET Hort. Brit. 121, 1826.
— Syn.: *Glycine sinensis* SIMS Bot. Mag. tab. 2083, 1819.
— *Wisteria polystachya* C. KOCH Dendrologie 1: 62, 1869 p.
p. — *Kraunhia floribunda* TAUBERT in ENGLER et PRANTL
Naturf. Pfl.-Fam. 3/3: 271, 1891 p.p.

Exsikáty: Extra fines: SENNEN Pl. Esp., no 5287.

Opadavé dřevité liány, 2–12 m vys. Kmeny ovíjivé; borka šedohnědá; mladé větvičky a pupeny hedvábitě chlupaté, později olysálé. Listy s 3–6 páry lístků; palisty dlouhé, úzké, záhy opadavé; lístky krátce řapíčkaté, vejčité podlouhlé až kopinaté, na vrcholu špičaté, na bázi zaokrouhlené až klínovité, v mládí na svrchní straně roztr. chlupaté, na spodní hedvábité, později shora olysálé, zespodu roztr. chlupaté, jasně zelené; palistky záhy opadavé. Květenství řídké, převislé hrozny, 15–30 cm dl., s 15–32 květy, květní stopky 4–5 mm dl., hustě chlupaté. Květy nepřijemně

vonné, rozkvétající před listy; kalich 2–3 mm dl.; kališní cípy nestejně dlouhé, 2 horní téměř po celé délce srostlé, kratší než dolní; koruna 22–26 mm dl., světle fialová, vz. bílá. Lusky 1–4 (–5)semenné, obkopynaté, zploštělé, 100–150 (–200) mm dl., 18–20 mm šir., 4–6 mm silné, slabě kožovité, krátce sametově chlupaté, zelenožluté, matné. Semena kulovitá až zaobleně hrnátá, zploštělá, 15–18 mm dl., 13–15 mm šir., 3–4 mm silná, hladká, hnědá, s tmavšími skvrnami, matná; radikula slabě vystouplá. IV–VI. Ff.
 $2n = 16$ (extra fines)

Pěstuje se často v teplejších oblastech v parcích, zahradách a na nádvořích jako okrasná liána, využívá se k zakrytí zdí, plotů a besídek. Původní ve v. Asii (Čína, Japonsko). V Evropě se pěstuje od r. 1816. V ČR je udávána od r. 1913.

Poznámka: Vzácně se pěstuje v parcích a zahradách také *Wisteria fruticans* DC. (wistárie křovitá) s lypsými lusky a květními stopkami 6–10 mm dl. Původní v Severní Americe.

14. *Galega* L. — jestřabina*)

Galega LINNAEUS Sp. Pl. 714, 1753.

Lit.: TOUL. K. (1924): Ke zprávám o jestřabině lékařské (*Galega officinalis*). Příroda 17: 40. — KREUTER E. (1930): Beitrag zu karyologisch-systematischen Studien an Galegeen. Planta 11: 1–44.

Vytrvalé byliny; kořeny křulové. Lodyhy přímé, obvykle větvené. Listy lichozpeřené; palisty volné. Květy odstálé nebo nicí, v úžlabních, dl. stopkatých hroznech; kalich zvonkovitý; koruna světle modrá, vz. bílá; tyčinek 10, nitkami srostlé; pylová zrna 3–4kolporátní; čnělka šídlovitá, lysá; blizna kulovitá, malá. Plody mnohosemenné lusky, na vrcholu zúžené v zobánek, na bázi bez gynopodia, v obou švech pukající. Semena mírně zploštělá; hilum okrouhlé. — 6 druhů v Evropě, Asii a v horách v. Afriky. — Entomogam.

**1. *Galega officinalis* L. — jestřabina lékařská
Tab. 78/1**

Galega officinalis LINNAEUS Sp. Pl. 714, 1753. — Syn.:
Galega vulgaris LAM. Fl. Franç. 2: 654, 1778. — *G. patula*
STEVEN Bull. Soc. Imp. Natur. Moscou 29: 140, 1856.

Exsikáty: TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 347. — Extra
fines: DÖRFLER Herb. Norm., no 4235.

Vytrvalé, 40–100 cm vys. byliny, se silným, křulovým kořenem. Lodyhy přímé, četné, nevětvené nebo v dol. části větvené, oblé, jemně mělce rýhované, lysé. Listy s 5–8(–9) páry lístků; lístky kopinaté, podlouhlé až čárkovité, (5–) 10–11(–40) mm dl., 5–10(–12) mm šir., špičaté, často s nasazenou špičkou, na bázi náhle zúžené nebo klínovité, celokrajné, lysé nebo s ojedinelými chlupy, přisedlé nebo krátce (0,5–2,0 mm) řapíčkaté; palisty polostřelovité

nebo kopinaté, dl. zašpičatělé, zubaté (zuby čárkovité až šídlovité), bylinné, zelené, lysé. Hrozny přímé, (6–)15–35(–58)květé, jejich stopky (4–)5–8(–12) mm dl., lysé; listeny čárkovité až šídlovité, 3–5 mm dl., neopadavé; květní stopky 2,5–3,0 mm dl. Květy odstálé nebo nicí; kalich 4,5–5,5 mm dl., lysý; kališní cípy dl. šídlovité, ± stejně dlouhé a ± zděli kališní trubky nebo o málo delší; koruna 9–11 mm dl., pavéza světle modrá nebo bílá, křídla a člunek bělavě namodralé, člunek na špičce modrý, vz. květy celé bílé; čepel pavézy obvejčitá, nehet krátký, pavéza o málo kratší než křídla a člunek; křídla podlouhlá, ± stejně dl. jako člunek. Lusky v obrysu čárkovité, nezploštělé, slabě růžencovitě zaškrcované, 30–42 mm dl., 2,0–2,5(–3,0) mm šir., šedohnědé, olysálé až roztr. chlupaté, (1–)4–7

*) Zpracovala A. Chrtková

Tab. 78: 1 *Galega officinalis*, 1a — část plodenství. — 2 *Caragana arborescens*, za plodu, 2a — květ. — 3 *C. frutex*. — 4 *Colutea arborescens*, 4a — plody.